

bij presentatie *palganeem*, Plantin Moretus, Antwerpen,
30.04.23 door Bas Kwakman

Beste mensen,

Lies Van Gasse is een dubbelkunstenaar. Het is fijn dat daar een woord voor is, maar dat maakt het er allemaal niet per se makkelijker op. Het woord dubbelkunstenaar stuit regelmatig op onbegrip. Men verwacht een keuze. Je bent schrijver of beeldend kunstenaar. Beide is te lastig – je kan niet overal goed in zijn.

Mijn naam is Bas Kwakman en ik ben een dubbelkunstenaar. Lijkt wel een AA-meeting zo... Samen met kompaan (en dubbelkunstenaar) Edwin Smet, die nu ergens in Frankrijk rondtoert, ben ik uitermate trots dat we zonder compromissen en met een flinke dot hulp dit prachtboek *palganeem* met Lies Van Gasse mochten maken.

Het is waar dat men dubbelkunstenaars wil laten kiezen. Lezers roepen dat Lucebert een betere schrijver dan een kunstenaar was en kunstliefhebbers dat Marcel Broodthaers groot gelijk had toen ie een bak gips over zijn onverkochte bundels goot. Ik hoor mijn uitgever roepen ‘toch geen tekeningen dit keer hè, je vorige boek was al zo duur’ en ik hoor de galeriehouder roepen: ‘niet teveel tekst hè, daar hebben mijn klanten het geduld niet voor.’ Ons brein wil kennelijk prioriteit en daar zijn de lezer, de kunstliefhebber, de uitgever en de galeriehouder mee besmet. Als beeld de hoofdzaak is wordt taal onderschrift, als taal de hoofdzaak is wordt beeld illustratie, dat is de afspraak. Gelijkheid in autonomie is lastig. Ze mogen elkaar soms in het voorbijgaan even tegenkomen, wanneer de dichter een tentoonstelling opent of een bevriend kunstenaar het boekomslag verzorgt.

Maar Lies Van Gasse is een èchte dubbelkunstenaar. Die kan niet kiezen, beide vormen zijn haar even lief. Ze hoeft ook niet te kiezen. In het brein van Lies rijzen ideeën en concepten op die in eerste instantie nog lang niet toe zijn aan een uiteindelijke vorm. Die groeien natuurgetrouw wel vanzelf naar taal of beeld.

Oftewel, Lies Van Gasse is helemaal geen dubbelkunstenaar. Zij is niet meer en niet minder dan een unieke kunstenaar met de rijkdom van een breed instrumentarium. De basis van haar kunstenaarschap ligt bij de scherpe, autonome en vaak wat verbaasde blik, die vanuit een microscopisch perspectief de wereld om haar heen scant en bevraagd. Of dat nu over de ineenstorting van het klimaat en de liefde van haar zoontjes voor treinen en stempels gaat of over de groeiende onveiligheid in de stad en de noodzaak van verschillende generaties om elkaar vast te houden. Al deze thema's worden onderworpen aan een chirurgisch-fijn onderzoek en kiezen vervolgens zelf uit in welke vorm ze eindigen. Of dat nou uiteindelijk een brief, een kleur, een zin, een lijn, een gedicht, een vorm, een opdracht aan een Chatbot of een tekst wordt, het is allemaal van later zorg. De ultieme beheersing van het brede instrumentarium zorgt ervoor dat het in welke uiteindelijke vorm dan ook de juiste, unieke en onvervalste Van Gasse-signatuur krijgt.

Wat een uitgever in zo'n geval moet doen: niets. Tenminste, niet aan de inhoud. Volkomen vertrouwen hebben in Lies en haar instrumentarium. Zorgen dat ze vrij baan heeft. Wat deuren voor haar openen en openhouden, wat struikgewas voor haar weggakken, haar opbeuren in momenten van twijfel en zorg. En op zoek gaan naar een flinke bak met geld.

Want dit krijg je als je een kunstenaar met zo'n rijk instrumentarium haar gang laat gaan. Het ultieme rariteitenkabinet, of liever de ultieme *Wunderkammer*. Een ode aan een deels fictief eiland. Een archief van herinneringen, stenen, brieven, gedachten, bladeren, gedichten, lijstjes, proza, foto's, notities en tekeningen dat op meerdere wijzen te benaderen te lezen of te bekijken is. Dit alles met uiterste precisie en gevoel voor de juiste balans, en dat geldt zeker ook voor de vormgeving van mijn kompaan Edwin Smet, gevouwen rond de briefwisseling tussen een kind in de stad en een heremiet op een eiland.

Dus beste mensen, neem *palganeem* mee naar huis en verlies u zelf in het unieke instrumentarium van de kunstenaar Lies Van Gasse. Voor de ware Van Gassiaan hebben we zelfs een bibliotheek uitgave, gesignd en voorzien van een prachtige zeefdruk. En wie *palganeem* al in huis heeft: dit boek is zo'n beetje het beste cadeau dat u aan iemand kan geven.

Ik bezweer u, de reis naar *palganeem* zal u en de uwen goed doen.

